

B. D. POPPEN

De afschaffing van de belasting op het gemaal

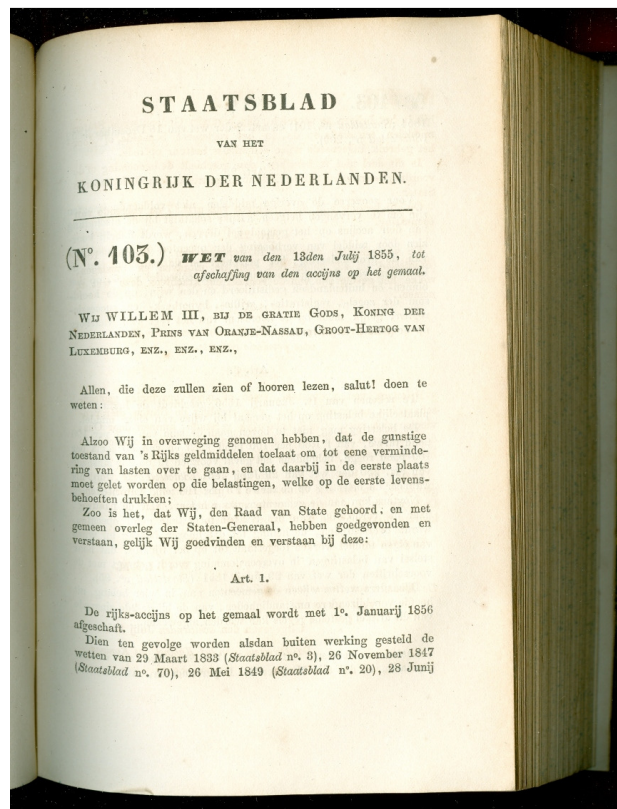
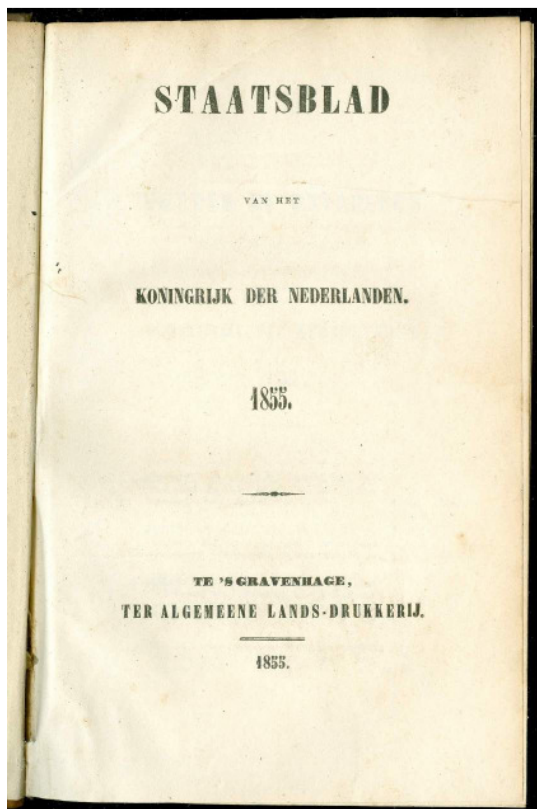
De belasting op het gemaal werd ingevoerd ten tijde van de 80-jarige oorlog, 1568-1648, toen Willem van Oranje, de strijd aanging met de Spaanse overheerser.

Om de 'kosten van de krijg' te kunnen financieren werden diverse belastingen ingevoerd, waarvan de belasting op het gemaal er één was, maar wel eentje die veel opbracht. In Friesland werd deze belasting reeds in 1580 ingevoerd, de provincie Groningen volgde pas in 1594, het jaar van de Reductie, waarin de stad Groningen door prins Maurits en Willem Lodewijk werd bevrijd, waarna ze met de Ommelanden tot één provincie werd samen

gevoegd. En daarmee maakte ook zij deel uit van de Republiek der Verenigde Nederlanden en verplichtte ook zij zich tot de invoering van de generale middelen en daarmee tot de invoering van de belasting op het gemaal.

Na de Vrede van Münster, in 1648, werd de belasting op het gemaal echter niet afgeschaft. Dit gebeurde pas na 275, resp. 261 jaar en wel in 1855.

Het besluit werd gepubliceerd in het Staatsblad, waarvan hieronder de letterlijke tekst is weergegeven.

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

(No. 103.) WET van den 13den Julij 1855, tot afschaffing van den accijns op het gemaal.

Wij Willem III, bij de Gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.,

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de gunstige toestand van 's Rijks geldmiddelen toelaat om tot eene vermindering van lasten over te gaan, en dat daarbij in de eerste plaats moet gelet worden op die belastingen, welke op de eerste levensbehoefte drukken;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord; en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De rijks-accijns op het gemaal wordt met 1e. Januarij 1856 afgeschaft.

Dien ten gevolge worden alsdan buiten werking gesteld de wetten van 29 Maart 1833 (*Staatsblad no. 3*), 26 November 1847 (*Staatsblad no. 70*), 26 Mei 1849 (*Staatsblad no. 20*), 28 Junij 1854: (*Staatsblad no. 101*) en art. 2 der wet van 18 December 1852 (*Staatsblad no. 209*).

Art. 2.

Voor zooverre de overige middelen niet voldoende mogten zijn om te vervangen hetgeen 's Rijks schatkist bij de afschaffing van den accijns op het gemaal zal derven, wordt daarin voorzien door middel van verhooging der opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting, het personeel en de patenten, op de hoofdsom van den rijks-accijns en het collectief zegel, op het binnen- en buitenlandsch gedistilleerd en den wijn, op de hoofdsom der zegel-, registratie-griffie-, hypotheek- en successieregten, gelijk mede op de hoofdsom van het regt van waarborg op de gouden en zilveren werken.

Art. 3.

Te rekenen van 1e. Januarij 1856 geschiedt de heffing der plaatselijke belasting op het gemaal bij wijze van eigen middel.

De belasting mag niet te boven gaan de som van f 2 per 100 pond tarwe, van f 1.60 per 100 pond spelt en van 60 cents per 100 pond rogge, behoudens het geval voorzien in de 2de zinsnede van art. 250 der wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad no. 85*), als wanneer de belasting op de tarwe f 3 per 100 pond kan bedragen.

Nogtans kan aan de gemeenten, waar het evenvermelde bedrag, naar de verhouding van het bereids toegestane getal opcenten, wordt overschreden, de heffing tot dat hooger bedrag bij wijze van eigen middel worden toegestaan tot op het tijdstip, dat haar stelsel van belastingen in overeenstemming wordt gebragt met de voorschriften der wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad no. 85*).

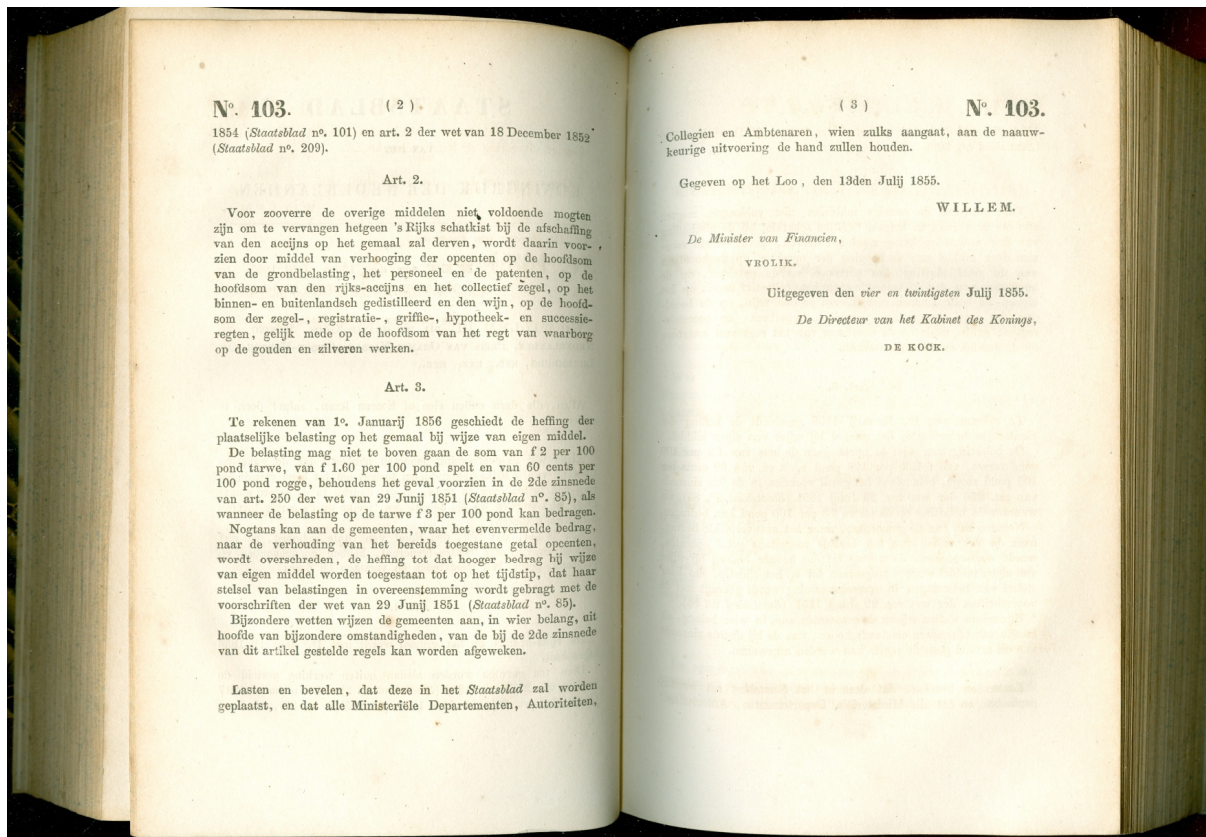
Bijzondere wetten wijzen de gemeenten aan, in wier belang, uit hoofde van bijzondere omstandigheden, van de bij de 2de zinsnede van dit artikel gestelde regels kan worden afgeweken.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Collegien en Ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 13den Julij 1855.

WILLEM.
De Minister van Financien,
VROLIK.

Uitgegeven den vier en twintigsten Julij 1855.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
DE KOCK.

*Afgedrukt in de gebonden uitgave van het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
over het jaar 1855 te 's Gravenhage, ter algemeene lands-drukkerij 1855.*

Samenstelling, scans en transcriptie B. D. Poppen © Uithuizen, 2010

Relevante literatuur:

Poppen, B. D. *De belasting op het gemaal in Stad en Ommelanden 1594-1856, een aspect van onze sociaal-economische geschiedenis waarin molenaars en chercheurs centraal staan.* Uithuizen 2004. ISBN 9080850314, 298 pagina's, gebonden, geïllustreerd, A4.

